

Ob postamentovim podnožji pa so okrog in okrog vili še sprepleti nasadi botaniškega vrta krasne žive šope in vence.

Paviljone sem obhodil in ogledal menda do malega vse. Se ve, da mi v njih nakupičenih in razstavljenih stvari na drobno in natančno ogledati ni bilo moč; zadostuje naj toraj, ako jih navedem po imenih: „Paviljon krapinskih toplic;“ „Tvornice glinene robe Kaline;“ — „Kneza Odescalchia;“ — „Vlastelinstva Kutjevo;“ — „Bosansko-hrceg. zemelj. vlade;“ „Kr. zemelj. kaziona“ (kaznilnice); — „Lampe in Jakčin;“ — „Pajnovič i drug“; — „Dalmatinski paviljon,“ (prav za prav dva); — paviljon „Uprave nadbiskup. dobara“ (nadškofovih lastnin); — „Gospodarskih strojev“; — „Tvornice žaluzija“ (poloken) „Gerersdorfer i drug“; — „Grahor i sinovi“; — „knjižare Lav. Hartmana“ (Kugli i Deutsch) v Zagrebu; — „grofa Theodora Dumreicher-a v Laduču;“ — „Staklene robe Ant. Gnezde“; — „Pismoslikarske radnje Kassnera Hermana“; ter „G. viteza Pongratz-a.“ Resnice bi vendar ne mogel delati, ali sem poštel vse paviljone ali ne; saj je bilo za en popoldan jih ogledati že toliko prav dosti. Tudi o oblikah posameznih teh zgradb mi je natančen popis nemogoč. Ene so bile tako mične, da se je človeku res nekako škoda videlo, da so se postavile le za tako mali čas. Dveh paviljonov naj še enkrat omenjam, onega namreč krapinskih toplic, katerih umetno osvitlena „diorama“ mi je kazala zanimivost, kakoršne še nisem nikdar videl, in je presegala, — vsaj za me, — vse dozdej videne naprave (panorame, kosmorame itd.) Pri vstopu v paviljon nam je bil brezplačno na razpolaganje tudi tiskani program tega svetoznanega kopališča, ki je poleg krajne slike in železnične karte obsegal tudi natančni popis vodene kemične analize; boleznij, zoper katere se kopelje priporočujejo; cene za stanovanja, kopanje in vožnje; kopališni, poštarski in brzojavni red, itd.

Tudi dalmatinski paviljon je bil zame zelo znamenit. Stal je na umetno vzvišenem, skalovitem, od trave pičlo porasemem gričku, — prava podoba pustega Krasa. Ob straneh sta vodila navkreber dva pota, ali bolje: dve stezi do stopnic in hodišča, raz katerega je bil odhod v znotranje paviljonove prostore. Nizka, s korci pokrita streha kazala je značaj talijanskih stavb. Največja posebnost pa je bila, da se je ravno izpod vhoda v paviljon razlival kaka 1½ metra široki vodopad, in s tem nekako zabranjeval vhod v podzemeljsko votlino, nad katero je stal paviljon. O večerih je bil ta umetni slap nekoliko časa tudi barvano-razsvitljen (cascade lumineuse). Žali, da zadnje dneve izložbe, tedaj ob času moje navzočnosti ta slap ni bil več viditi, ker ni več padal, t. j. tekel. Ali je manjkalo potrebne vode, ali pa je bila dotična mehanika kaj pokvarjena, nisem poizvedoval. Poleg tega paviljona postavila je bila Dalmacija še družega, lesenega z nadstropjem, v katerem je bila tudi kréma, in se je ondi točilo dalmatinsko vino. (Pozneje mi je nekdo pojasneval, da je bil ta paviljon le „savska kuča“; mogoče toraj, da sem se jaz motil na imenih.) Splah je bilo

videti in sklepati, da se je Dalmacija zlasti s prvim paviljonom, (ki je moral stati težke novce) očitno hotela pokazati kot prava pravca sestra Hrvatske in Slavonije, ter svetu osvedočiti vseskupnost trojedine kraljevine. (Dalje nasl.)

Poučni in zabavni drobiž.

Prvo gorsko zvezdarno na Kavkazu napravijo v tifiški guberniji v Abostumanu. Zvezdarna bode 1450 metrov nad morjem. Sedaj se že postavlja jeden zvezdoznanski daljnogled. Stroške za to zvezdarno bode poravnal veliki knez Jurij Aleksandrovič, častni član ruskega zvezdoznanskega društva.

Ravnateljem pariške zvezdarne je imenovan profesor zvezdoznanstva na znanstveni fakulteti v Parizu Feliks Tisserand namesto umrlega admirala Monskega.

Židje z antropološkega stališča. Dr. Luschan iz Berolina se je mnogo pečal z antropološkimi preiskavami semitskih rodov in prišel do prepričanja, da židje niso čisto semitsko pleme. Bedujini, ki predstavljajo najčistejše semitsko pleme, nimajo velikih krivih nosov, in so največ dolgega čela, židje so pa nevadno kratkega čela in imajo dolge nosove. Berolinski učenjak je iz tega in še mnogo drugih vzrokov sklepal, da so se židje že v starodavnosti pomešali z raznimi azijskimi rodovi, posebno z Armenci, pri katerih opazš mnogo tistih lastnosti, s katerimi se danes odlikujejo židje, zlasti dolge krive nosove.

Polarna ekspedicija. Ekspedicije proti severnemu tečaju se poslednja desetletja jako množe. Lani je odšla iz Filadelfije taka ekspedicija v Grenlandijo, z namenom da določi, je li Grenlandija otok, ali pa drži celo do severnega tečaja in je torej zmatrati za popolen kontinent ali del sveta. To ekspedicijo je vodil poročnik Peary. Ekspedicija je v južni Grenlandiji se nekaj časa bavila z znanstvenimi preiskavami, potem se je pa jeden del povrnil, sedem oseb, mej njimi vodja ekspedicije in njegova žena so pa ostali v Grenlandiji. Poročnik Peary, njegova žena in dr. Cook in jeden sluga so se nastanili v neki leseni hiši ob Mak-Cornichovem zalivu, trije člani ekspedicije so pa odšli proti severovzhodu. Od julija ni ničesa več slišati o njih. Da te zgubljene člane ekspedicije poišče in druge štiri odpelje nazaj ali pa vsaj preskrbi z živežem, odide iz Filadelfije nova ekspedicija.

Novice.

Državni zbor.

Prvo sejo v novem zasedanju imela je poslanska zbornica v soboto dne 5. t. m. Seja je bila precej živahna in zanimiva. Predsednik dr. Smolka otvori zborovanje, pozdravi poslance, sporoči zahvalo cesarjevo za izrečene mu čestitke za Njega rojstni dan, ter se spominja s toplimi besedami umrlega poslanca dr. Demela. Na to je finančni minister dr. Steinbach utemeljeval državni proračun za l. 1893. Vкупne potrebščine znašajo 608,684 794 gld., dohodki pa so proračunani na 609,572.085 gld., je torej prebitka 887.291 gld., 655.308 gld., torej več nego l. 1892. Vrhu tega se je lañi zahtevalo za plačevanje državnih dolgov samo dva milijona, letos pa so v proračun stavljene v to svrhu trije milijoni goldinarjev, tako da je proračun prav za prav ugodnejši za 1,655.308 gld. mimo lanskega leta. Največja pomnožitev stroškov se kaže pri vojaštvu in tudi proračun ministerstva notranjih reči je večji nego prej. Dohodki pri državnih loterijah proračunjeni so za 750.000 gld. nižje nego lani, ker

ljudje opuščajo to igro; pri državnih železnicah so se stroški povišali za 5,362.410 gld. in za podpiranje uradnikov odločilo se je 1 milijon gold. Konečno govoril je finančni minister še o novi valuti. — Poslanec pl. Plener in tovariši interpeljuje vlado zaradi razpustitve občinskega sveta liberškega rekoč, da se je svet razpustil le zaradi tega, ker je skušal varovati nemški karakter mesta. Posl. Bareuther (nemški nacijonalec) in tovariši stavijo nujni predlog, da vlada razveljavi naredbo, s katero se je razpustil občinski svet liberški.

— Poslanec grof Hohenwart in tovariši interpeljuje vlado radi ukaza dunajskega šolskega sveta, s katerim se je odpravila glasna molitev v šolah in se je določilo, da naj se otroci samo prekrižavajo. Interpelacija je jako ostra in se v nji vpraša minister ali je pripravljen varovati verska čutstva katoliškega prebivalstva. Posl. Karlon interpeluje vlado zaradi verske šole in vpraša kdaj se hoče vendar že željam katoliških prebivalcev glede verske šole ustreči. — Grof Taaffe obljubuje, da bo čim prej mogoče odgovoril na interpelacijo Plenerjevo. Posl. Bareuther zatrjuje, da naredba glede razpusta liberškega občinskega mestnega sveta ni utemeljena. Posl. Prade hvali zasluge občinskega sveta liberškega in njega vestno poslovanje. Mladočeška poslanca dr. Engel in dr. Vašaty podpirata predlog Bareutherjev glede nujnosti razprave o razpustu liberškega občinskega sveta in to zato, da bi Mladočehi zamogli v razgovor spraviti zatiranje Čehov v Libercih. Posl. Plener prijema nemške nacijonalce rekoč, da je liberški mestni svet postopal brezobzirno z levčarji in se izreka proti nujnosti Bareutherjevega predloga. Posl. Pernerstorfer, ki je surovo napal češkega namestnika in vlado, za kar ga je predsednik dr. Smolka k redu poklical. Grof Taaffe zavrača predgovornika, posl. Prade pa Plenerja. Ko so govorili še dr. Lueger, dr. Steinwender in Hauck za Bareutherjev predlog in so vsak po svoje udrihali po vladi in je še posl. Plener odgovarjal posl. Pradeju in dr. Luegerju se je posl. Bareutherjev predlog odklonil s 144 proti 58 glasom in se je na to seja zaključila.

V drugi seji dne 8. t. m. izročilo se je zopet nebrojno interpelacij. Tirolski poslanci vprašali so vlado, če je res, da hočejo tudi druge države deležne biti dobrot, ki so se privolile Italiji glede italijanskega vina. Dalje so interpelovali vojnega ministra, če ga je volja skrbeti zato, da se da tudi dež. brambovcem prilika udeleževati se službe božje ob nedeljah in praznikih. Ministra Bacquehem in Schönborn odgovarjata na več interpelacij. Posl. pl. Plener predlaga, da naj se razpravlja državni proračun po istem načinu kakor lansko leto t. j. po krajšem. Mladočeški posl. dr. Kaizl temu ugovarja, a predlog se vsprejme s 133 glasovi proti 25. Posl. Kaiser sproži predlog, po katerem naj se tudi v kmečkih občinah vpeljejo direktne volitve za državni zbor. Izročilo se je še več drugih predlogov. Poslanec Proskovec poroča na to o zvezi Dunava z reko Odro. Zveza bi stala kakih 80 milijonov gold., zveza Dunave z Labo pa kakih 50 milijonov gold. Ker ni denarja na razpolago, se omenjeni zvezi najbrže ne bota mogla uresničiti. — Prihodnja seja bila je danes.

— **Osobne vesti.** Na mesto umirovljenega dr. vit. Waserja imenovan je predsednikom višjega deželnega sodišča za Štajarsko, Kranjsko in Koroško gosp. J. N. grof Gleispach dosedaj predsednik deželnega sodišča v Gradci. Novi predsednik porojen je l. 1840 v Gorici in je na glasu kot vesten, priljubljen uradnik in izvrsten pravnik. — Te dni imela sta čast biti vzprejeta v avdijenci presvitlega cesarja na Dunaji vpokojeni dež. predsednik baron Winkler in voditelj deželne vlade dvorni svetnik baron Hein. — Poveljnik brambovskega batalijona št. 25. v Ljubljani major Ivan Wodniansky imenovan podpolkovnikom.

— **Na plovdivski razstavi** odlikovani so bili tudi nastopni Slovenci in sicer gg. Lud. Grile, akad. slikar v Ljubljani, čebelar Ambrožič v Mojstrani, krojač Kunc, puškar Hribar in Makso Šeber fotograf v Postojini. Prva dva dobila sta srebrni svetinji, drugi trije pa bronaste svetinje.

— **Slovensko planinsko društvo**, kateremu je namen, svetu razkrivati nadzemeljske in podzemeljske krasote slovenskih dežel, pospeševati turistiko, popravljati in napravljati poti z znamenji in napisi ter olajševati potovanje po slov. krajih, imelo bo svoj prvi občni zbor v nedeljo dne 13. t. m. v pivarni g. Hafnerja na sv. Petra cesti. Želeti je, da bi to potrebno društvo našlo v vseh zavednih Slovencih obilo podpore.

— **Prometno vodstvo državnih železnic** ostane v Beljaku, kajti generalno vodstvo je odklonilo prošnjo uradnikov za premestitev prometnega vodstva v Gradec.

— **Petdesetletnica** obstanka državne gimnazije v Trstu praznovala se je te dni prav slovesno.

— **Umrli** je v Kropi tamošnji beneficijat g. Val. Lavtar v 44 letu svoje starosti. N. v m. p.

— **Ošpice.** V Škofjeloški okolici zbolelo je zadnji čas 20 otrok za ošpicami; umrl ni še nobeden.

— **Pri c. in kr. morskem arzenalu v Pulji** zagotoviti je potrebščino desk (dilj) in tramov iz jelovega in mecesnovega lesa, potem govejega loja, mila in lojevih sveč in sicer vse to za dobo treh let t. j. 1893, 1894 in 1895. Poudbe vložiti je do 20. t. m. Natančnosti poizvedo se v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **„Iskrice“** Zbirka pesmij in povestij. Spisal in slovenski mladini poklonil Janko Leban. III. zvezek. Cena 25 kr. po pošti 28 kr. Ta lična knjižica se dobi pri Ant. M. Obizzi in po vseh knjigarnah. Obsega 27 povestij in pesmic ter bode naši mladini ravno tako dobro došla, kot prva 2 zvezka.

— **Mrtvega našli** so blizu Strohinja pri Kranji nekoga 44letnega Jan. Koštruna iz Gor. Bele. Ponesrečil je bržkone vsled preobilo zavžite pijače.

— **Lep grozd.** Neki posestnik v Krškem pridelal je letos v svojem vinogradu grozd, ki je tehtal skoro dva kilograma.

— **Zveze slovenskih posojilnic** občni zbor vršil se bode letos v Celovci.

— **Na Dolenjskem ni kolere.** Natančnejša preiskava, ki se je vršila v Gradci, je dognala, da kajžar J. Pajk na Vrhu pri Zatičini ni umrl za kolero. Kolere torej še ni na Kranjskem.

— **Bolnica v Novem Mestu.** Deželni odbor stopil je v dogovor z redom usmiljenih bratov zadi ustanovitve javne moške bolnice v Novem Mestu. Dogovori so zdaj srečno dognani in napominana bolnica otvori se najbrže že prihodnje leto.

— **Organizacija mestnih uradov ljubljanskih.** Kakor znano, bavi se že dlje časa posebni odsek občinskega sveta ljubljanskega s tem, kako bi bilo reorganizovati mestno blagajnico in napraviti tudi posebno mestno knjigovodstvo. Odsek je dozdej dotična navodila in načrte zgotovil in občinski svet ljubljanski bavi se bode v kratkem s temi navodili in pretresaval predložene načrte. — Omenjeno bodi, da tudi novi fижakarski red pride kmalu pri občinskem svetu v posvetovanje.

— **Preskušnja za učiteljsko usposobljenje** na tukajšnjem učiteljski pričela se je minoli ponedeljek. Preskušnja dela 13 učiteljev in 7 učiteljic za ljudske šole in pet samostanskih učiteljic (redovnic) za meščanske šole.

— **Dražba mitnic.** C. kr. finančno ravnateljstvo nazonanja: Ker se erarične cestne mitnice v Jugorji, Križevski Vasi pri Metliki, na Vrhniki, v Drenovi Gorici, Medvodah, Razdrtem, Senožečah in Vipavi pri prvi dražbeni obravnavi zaradi premajhne udeležbe niso mogle s povoljnim vspehom v

zakup oddati, razpiše se gledé imenovanih mitnic v tukajšnjem uradnem listu ob enem vnovič dražbena obravnava. Ta obravnava se bode vršila za mitnice v Jugorji in Križevski Vasi dné 21. novembra 1892 pri c. kr. davkariji v Metliki, za mitnico v Medvodah dné 22. novembra 1892 v občinski pisarni medvodski, za mitnico v Vipavi dné 21. nov. 1892 pri c. kr. davkariji v Vipavi, za mitnice v Razdrtem in Senožečah dné 22. novembra 1892 v hiši gosp. Filipa Kavčiča v Razdrtem hiš. štev. 42, za mitnice na Vrhniki in Drenovi Gorici pa dné 21. nov. 1892 pri c. kr. davkariji na Vrhniki ter se bode pričela povsod ob 10. uri predpoldnem. Vse drugo je razvidno iz dotičnega razglasila v tukajšnjem uradnem listu.

— **Kolera.** Na Dunaji, kjer zadnje dni ni bilo nobene slučaja kolere več, umrl je v sredo zopet neki matroz za kolero. — Po uradnih poročilih umrlo je na Ruskem do 10. oktobra t. l. 215.000 oseb za kolero.

— **Dinamitni atentat.** V palači, kjer stanuje ravnatelj premogokopa v Carmauxu našel je neki sluga zelo umetno narejeno bombo in jo odnesel na policijo, kjer je eksplodirala, zrušila vse poslopje in ubila pet oseb. Ta novi atentat vzbudil je v Parizu velika razburjenost in strah.

— **Svojega očeta umoril** je v Petrinji v občini Dolina na Primorskem neki 20letni kmetski fant. Ubil ga je s kamenjem, s katerim ga je večkrat močno po glavi udaril. Morilec, katerega so zaprli, dejanja ne taji in pravi, da je to storil zaradi tega, da bi ga oče več ne tepel.

— **Pri občinski volitvi v Zgornji Šiški**, ki se je vršila dne 8. t. m., so bili izvoljeni naslednji gg.: Adolf Galè, Jakob Matjan, Jakob Babnik, Janez Jeras, Matevž Burgar, Jože Jovan, Anton Šuštaršič, Franc Šuštaršič, Janez Florjančič, Jože Berlič, Gašper Albreht, Miha Kunovar, Valentin Florjančič, Luka Kanec, Janez Sirnik, Anton Tomc, Jakob Črnivec, Mat. Klemenc, Jakob Hočever, Janez Perko.

— **Umril je** v Ribnici dne 9. t. m. ondotni c. kr. notar in župan gosp. Franc Erhouniz v 44. letu svoje starosti. N. v m. p.!

— **Občni zbor mesarske zadruga ljubljanske** vršil se je minolo sredo popoldne v mestni dvorani. Načelnikom je bil izvoljen g. Jernej Černe, namestnikom g. Jos. Strehar. V odbor gg.: Anton Anžič, Ivan Černe, Ivan Košenina in Ivan Počivalnik. Kot istih namestniki gg.: Ivan Zajc, Josip Javornik, Ivan Anžič in Ivan Černe. V razsodišče so bili izvoljeni gg.: Ivan Černe, Jernej Černe, Josip Kozak in Ivan Košenina.

— **Čitalnica v Ljubljani** napravi prihodnjo nedeljo svoj tretji društveni večer z godbo, petjem in plesom.

— „**Prva krona.**“ Neimenovan rodoljub nam je doposlal naslednji nasvet, ki ga svojim čitateljem toplo priporočamo v dejansko uvaževanje. Kmalo dobimo po našem cesarstvu nov denar. Celovski rodoljubi so sklenili, kakor poroča zadnji „Mir“ „prvo krono“, ki jo v roke dobé, podariti družbi sv. Cirila in Metoda. Kakor oni pozivljajo vse koroške rodoljube brez izjeme stanu, da se pridružijo temu nasvetu, tako bi bilo umestno, da se domorođci i po drugih slovenskih deželah poprimejo te srečne misli. Kaj ko bi odborniki več kakor 100 podružnic to stvar vzeli v roke in povsod nabirali „prve krone“ in je položili na versko-narodni žrtvenik družbe sv. Cirila in Metoda, okrog katerega se zbira že čez tisoč slovenskih otrok, iskajoč zavetja pri tej svoji ljubeči materi. Ta s kronami obdarovana slovenska deca, ki je brez družbe v nevarnosti odtujenja, bode kedaj dičila kot drag venec slovensko domovino. Prepričan sem, da vsi slovenski listi bodo radi izkazovali „kronine darove.“

Naznanilo.

„Pred 5mi meseci izginil je iz Škofje Loke **Jože Rebolj** 54 let star, ki je bil 34 let kot hlapec v uršulinskem samostanu v Škofji Loki. Pri njegovem odhodu bil je v kmetski gorenjski obleki in imel je visoke škornje. Sluti se, da je ponesrečil. Bil je velike in močne postave 184 cm visok in manjkalo mu je spredaj na desni strani dveh zob. Kdor kaj o njem vé, prošeni je, da naj to poroča **Janezu Rebolju** v Škofji Loki v samostanu.“ (12—2)

Jubilejske ustanove.

Podpisana zbornica razpisuje s tem za leto 1892. osem cesar Franc-Jožefovih ustanov po 25 gl. za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske.

Prošnje naj se vpošljejo zbornici do 20. novembra t. l. in priloži naj se jim od župnijskega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj kaki obrt samostalno (na svojo roko) izvrševal, da zdaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog. (11—3)

V Ljubljani dne 25. oktobra 1892.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Velika 50 krajcerna loterija.

Glavni dobitok

(10—11)

75.000

goldinarjev

Srečke po 50 kr. priporoča: J. C. MAYER, Ljubljana.

Srečkanje

1. decembra.